

Asia C-606/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

30.9.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour d'appel de Paris (Pariisin ylioikeus, Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

17.9.2021

Kantaja, alkuperäinen vastaaja, valittaja ja kassaatiomenettelyn vastapuoli:

Doctipharma SAS

Vastaaja, alkuperäinen kantaja, vastapuoli ja kassaatiomenettelyn hakija:

Union des Groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO)

Muut osapuolet:

- Pictime SAS, toiminimenään Coreyre

1. Oikeudenkäynnin kohde ja tosiseikat:

- 1 Doctipharma-yhtiö on kehittänyt Pictime-yhtiön ylläpitämän internetsivuston www.doctipharma.fr, jolla internetin käyttäjät voivat hankkia apteekkien sivustoilta farmaseuttisia tuotteita ja ilman lääkemääräystä myytäviä lääkkeitä seuraavasti: asiakastilin luomiseksi internetinkäyttäjä täyttää lomakkeen ja antaa henkilötietoja, joiden avulla käyttäjä voidaan tunnistaa ja helpottaa hänen pääsyään valitsemilleen sivustoille. Tämän tilin perustamiseen sisältyy välttämättä sellaisen apteekin nimeäminen, jolta hän tekee ostoksensa ja jonka liikkeeseen hän liittää tilinsä. Sivustolla www.doctipharma.fr tarjotaan ilman lääkemääräystä myytäviä lääkkeitä ennakkoon tallennetulta lääkeluettelolta, jota asiakas voi tarkastella tehdäkseen tilauksen. Kuka tahansa voi tilata lääkkeitä tällä menetelmällä, ja täsmennettäköön, että sivustolla www.doctipharma.fr esitetään apteekkien tarjoamat ilman lääkemääräystä myytävät lääkkeet tuotevalikoimina hintoineen ja toimitetaan tilaus niille apteekeille, joiden sivusto on sijoitettu

kyseiselle sivustolle. Myyntihinnan maksaminen tapahtuu erityiseltä tililtä yhden kaikille apteekkeille yhteisen maksujärjestelmän kautta. Tilauksen viimeisteleminen päättyy seuraavaan viestiin ”kiitos tilauksestanne. Tilauksenne nro – –, jonka hinta on – – euroa, toimitettiin apteekille. Saatte viestin tälle tilille ja osoitteeseen H_pignerol@gmail.com ja ostotapahtuman viimeistelyn jälkeen teille vahvistetaan tilauksenne mahdollisimman pian.”

- 2 Union des Groupements de pharmaciens d’officine (jäljempänä UDGPO) väittää, että Doctipharmen apteekkeille tarjoama verkkomyyntijärjestely mahdollistaa sen, että Doctipharma voi osallistua lääkkeiden sähköiseen kaupankäyntiin, vaikka se ei ole apteekki. UDGPO katsoo, että tämä myyntitoiminta on laitonta, ja vaatii sen lopettamista.
- 3 Tribunal de commerce de Nanterre (Nanterren kauppatuomioistuin) totesi 31.5.2016 antamassaan tuomiossa, että internetsivusto www.doctipharma.fr oli lainvastainen lääkkeiden myynnin osalta, ja velvoitti Doctipharma-yhtiön lopettamaan lääkkeiden sähköisen kaupankäynnin kyseisellä sivustolla.
- 4 Doctipharma saattoi asian Cour d’appel de Versaillesin (Versaillesin ylioikeus, Ranska) käsiteltäväksi, ja tämä kumosi kyseisen tuomion 12.12.2017 antamallaan tuomiolla (<https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000036352460>). Cour d’appel de Versailles katsoi, että sivusto www.doctipharma.fr oli laillinen sillä perusteella, että apteekit vastaanottavat itse internetkäyttäjien lääketilaukset, jotka Doctipharmen perustama palvelualusta, joka toimii apteekkien sivustojen teknisenä tukena, ainoastaan välittää eteenpäin ilman, että kyseinen yhtiö osallistuu muulla tavoin tilausten hoitamiseen, koska riidanalainen sivusto mahdollistaa asiakkaiden ja apteekkien saattamisen suoraan yhteyteen.
- 5 Cour de cassation (yli tuomioistuin, Ranska) kumosi Cour d’appel de Versailles’n antaman tuomion 19.6.2019 antamallaan tuomiolla (ECLI:FR:CCASS:2019:CO00586) ja palautti asian cour d’appel de Paris’n käsiteltäväksi. Doctipharma saattoi asian 19.8.2019 ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

2. Asiaa koskevat oikeussäännöt:

A. Unionin oikeus

Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä 6.11.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/83/EY (sellaisena kuin se on muutettuna ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin 2001/83/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse väärennettyjen lääkkeiden pääsyn estämisestä lääkkeiden lailliseen toimitusketjuun 8.6.2011 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2011/62/EU) (jäljempänä ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskeva direktiivi).

6 Kyseisen direktiivin 85 c artiklassa säädetään seuraavaa:

1. Rajoittamatta kansallista lainsäädäntöä, jossa kielletään reseptilääkkeiden tarjoaminen etämyyntiin yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla, jäsenvaltioiden on varmistettava, että lääkkeitä tarjotaan etämyyntiin yleisölle teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetussa direktiivissä 98/34/EY määriteltyjen tietoyhteiskunnan palvelujen avulla seuraavin ehdoin:

--

2. Jäsenvaltiot voivat asettaa kansanterveyden suojelemiseksi ehtoja tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle niiden alueella.

--

6. Jäsenvaltioiden on myös toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin, jotka tarjoavat lääkkeitä etämyyntinä yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla ja toimivat jäsenvaltioiden alueella, kohdistetaan tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin 2000/31/EY ja tässä osastossa asetettujen vaatimusten soveltamista.”

B. Ranskan oikeus

Kansanterveyskoodeksi

7 Kansanterveyskoodeksin L-5125-25 §:ssä säädetään seuraavaa:

”_ _

Apteekit eivät saa ottaa vastaan lääketilauksia – – välittäjien välityksellä eivätkä kuljettaa tai toimittaa kotiin tällä tavoin tilattuja lääkkeitä, tuotteita tai esineitä.”

8 Kansanterveyskoodeksin L-5125-26 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kaikkien lääkkeiden myynti yleisölle on kiellettyä – – sellaisten toimeksisaajien, ostoryhmien tai yksikköjen välityksellä, jotka omistaa tai joita hallinnoi henkilö, jolla ei ole L. 4221-1 §:ssä mainittuja tutkintotodistuksia, todistuksia tai muita kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja.”

3. Asianosaisten näkemykset:

A. Doctipharma

- 9 Doctipharma väittää, että sen toiminta koostuu apteekkeille tarkoitetun yhteisen ratkaisun suunnittelusta ja teknisestä ylläpidosta, jotta ne voisivat lääkkeiden verkkomyyntiä koskevien säännösten mukaisesti luoda ja hyödyntää ilman lääkemääräystä myytävien lääkkeiden sähköiseen kauppaan käyttämiään sivustoja. Terveystuotteiden verkkokaupan osapuolina saavat olla yksinomaan kulloinenkin apteekki ja internetikäyttäjät.
- 10 Doctipharma riitauttaa sille kansanterveyskoodeksin L. 5125-25 ja L. 5125-26 §:n nojalla asetetun kiellon. Se väittää, että ranskalaisten tuomioistuimen on tulkittava kansanterveyskoodeksin L.5125-25 §:n 2 momenttia ja L.5125-26 §:ää ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevan direktiivin 85 c artiklan valossa määrittääkseen, onko näistä säännöksistä johtuvaa kieltoa toimia välittäjänä lääkkeiden myynissä sovellettava sen toimintaan, jonka se väittää rajoittuvan apteekkeille tarkoitetun yhteisen ratkaisun suunnitteluun ja tekniseen ylläpitoon, jotta ne voisivat luoda sivustonsa ja hyödyntää sivustojaan.
- 11 Se pyytää esittämään unionin tuomioistuimelle kysymyksen ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevan direktiivin 85 c artiklan tulkinnasta erityisesti sen selvittämiseksi, onko sen toiminnan kieltäminen kansanterveyskoodeksin L. 5125-25 ja L. 5125-26 §:n nojalla perusteltua kansanterveyden suojelemiseksi ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevan direktiivin 85 c artiklassa tarkoitetulla tavalla, ja toisaalta sen selvittämiseksi, sallitaanko ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevan direktiivin 85 c artiklassa ”tietoyhteiskunnan palvelut”, joita Doctipharma tarjoaa.
- 12 Doctipharma-yhtiö korostaa, että nämä kysymykset ovat uusia. Se väittää, että 20.12.2017 annetussa tuomiossa Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981) esitetty ratkaisu perustuu kyseisen asian olosuhteisiin ja erityisesti siihen, että ilman Uberin kehittämää sovellusta kyseiset kuljettajat eivät olisi päätyneet tarjoamaan kuljetuspalveluita ja että Uber käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisten kuljettajien tarjoamien palveluiden edellytyksiin.
- 13 Tuomiossa 1.10.2020, A (Lääkkeiden mainonta ja myynti verkossa) (C-649/18, EU:C:2020:764), jossa käsitellään sitä, voidaanko lääkkeiden myynnin

mainostamista koskeviin Ranskan rajoituksiin vedota sellaista yhtiötä vastaan, jonka kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa kuin Ranskassa ja joka myy niitä ranskalaisille asiakkaille suunnatulla internetsivustollaan, koskee täysin muuta kuin riidan kohteena olevaa problematiikkaa. Doctipharma-yhtiö toteaa kuitenkin, että kyseinen tuomio on merkityksellinen käsiteltävänä olevan asian kannalta siltä osin kuin siinä katsottiin, että ”pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lääkkeiden verkkomyyntipalvelu voi olla direktiivin 2000/31 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettu tietoyhteiskunnan palvelu ja että se voi näin ollen kuulua kyseisen direktiivin soveltamisalaan siltä osin kuin on kyse tähän palveluun sovellettavista vaatimuksista, jotka kuuluvat mainitun direktiivin 2 artiklan h alakohdassa tarkoitettuun ’yhteensovitetuun alaan’”.

B. Pictime

- 14 Pictime-yhtiö, joka ylläpitää sivustoa www.doctipharma.fr, vaatii, että se jätetään asian käsittelyn ulkopuolelle ja UDGPO veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

C. UDGPO

- 15 UDGPO:n vaatimukset jätettiin tutkimatta.

4. Ennakkoratkaisua pyytävän ylioikeuden arviointi asiasta:

- 16 Pääasia koskee ilman lääkemääräystä myytävien ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden (eli muiden kuin reseptilääkkeiden) sähköistä etämyyntiä (tai verkkomyyntiä).
- 17 Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevan direktiivin 85 c artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että lääkkeitä tarjotaan etämyyntiin yleisölle direktiivissä 98/34/EY määriteltyjen tietoyhteiskunnan palvelujen avulla. Kyseisen artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus asettaa kansanterveyden suojelemiseksi ehtoja tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle niiden alueella.
- 18 Ranskan kansanterveyskoodeksissa kielletään henkilöitä, joilla ei ole apteekkarin pätevyyttä, harjoittamasta välitystoimintaa apteekkien ja yleisön välillä (L. 1525-25 ja L.1525-26 §).
- 19 Ratkaisu, joka on omaksuttu 20.12.2017 annetussa tuomiossa Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981) ja jonka mukaan ”välityspalvelun on näin ollen katsottava olevan erottamaton osa kokonaispalvelua, jonka pääasiallinen osatekijä on kuljetuspalvelu, ja täten se ei vastaa direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdassa, johon viitataan direktiivin 2000/31 2 artiklan a alakohdassa, tarkoitettuna ’tietoyhteiskunnan palvelun’ määritelmää vaan direktiivin 2006/123 2 artiklan 2 kohdan d alakohdassa

tarkoitettua 'kuljetusalan palvelun' määritelmää" (40 kohta), ei ole sovellettavissa käsiteltävään asiaan. Se on nimittäin muodostettu kyseisen asian erityisten olosuhteiden konkreettisen tarkastelun jälkeen.

- 20 Unionin tuomioistuin toteaa nimittäin, ”että Uberin välityspalvelu perustuu sellaisten omaa ajoneuvoaan käyttävien ei-ammattimaisten kuljettajien joukkoon, joille mainittu yhtiö toimittaa sovelluksen, jota ilman nämä kuljettajat eivät yhtäältä päätyisi tarjoamaan kuljetuspalveluita eivätkä kaupunginsisäisiä kuljetuksia haluavat henkilöt toisaalta käyttäisi mainittujen kuljettajien palveluita. Uber käyttää lisäksi ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisten kuljettajien tarjoamien palveluiden edellytyksiin. Viimeksi mainitusta seikasta on todettava, että asiassa on selvää muun muassa, että Uber määrittää samannimisen sovelluksen välityksellä ainakin matkan enimmäishinnan, että se kerää tämän hinnan asiakkaalta ja suorittaa sen jälkeen osan siitä ajoneuvon ei-ammattimaiselle kuljettajalle ja että sillä on sellainen valvontavalta ajoneuvojen ja niiden kuljettajien laadun sekä heidän käytöksensä suhteen, että kuljettajat voidaan tarvittaessa sulkea toiminnan ulkopuolelle” (39 kohta). Näitä ominaisuuksia ei ole käsiteltävässä asiassa, koska apteekit ovat jo lääkkeiden myynnin ammattilaisia, joiden harjoittama etämyynti sähköisesti on vain laajentamista. Ei myöskään vaikuta siltä, että Doctipharma osallistuisi sähköisesti myytävien lääkkeiden hinnan määrittämiseen. Doctipharma kiistää ehdottamansa ratkaisun loukkaavan apteekkareiden yksinoikeutta lääkkeiden myyntiin.
- 21 Tuomiolla 1.10.2020, A (Lääkkeiden mainonta ja myynti verkossa) (C-649/18, EU:C:2020:764) ei ole merkitystä käsiteltävässä asiassa siltä osin kuin se koskee Ranskan lääkemainontaa koskevien rajoitusten yhteensopivuutta ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevan direktiivin 85 c artiklan kanssa.
- 22 Cour de cassation kumosi cour d’appel de Versailles’n tuomion sillä perusteella, että se ei ollut tehnyt päätelmiä omista toteamuksistaan, joiden mukaan Doctipharman toiminta sen sivustolla koostui muun muassa apteekkien ja asiakkaiden saattamisesta yhteen lääkkeiden myyntiä varten. Cour de cassationin mukaan tästä seuraa, että Doctipharma toimii välittäjänä ja osallistuu siten lääkkeiden sähköiseen kauppaan, vaikka se ei ole apteekki, kansanterveyskoodeksin L.5125-25 ja L.5125-26 §:ssä säädettyjen kieltojen vastaisesti.
- 23 Kysymykset, joita Doctipharma ehdottaa esitettävän unionin tuomioistuimelle, koskevat toisenlaista tulkintaa kuin Cour de cassationin tulkinta kansanterveyskoodeksin L.5125-25 ja L.5125-26 §:n säännöksistä, joka koskee välityskieltoa ja yleisemmin kolmannen osapuolen osallistumista ilman lääkemääräystä myytävien lääkkeiden myyntiin, mikä johtuu direktiivin 2011/62/EY 85 c artiklan tulkinnasta, jonka mukaan ilman lääkemääräystä myytäviä lääkkeitä on voitava myydä etämyynnin avulla yleisölle.
- 24 Asian ratkaisemiseksi on tarpeen esittää unionin tuomioistuimelle jäljempänä esitetyt ennakkoratkaisukysymykset.

5. Ennakkoratkaisukysymykset:

25 Cour d'appel esittää seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- Onko Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittamaa toimintaa, sellaisena kuin se on kuvattu tässä päätöksessä, pidettävä 22.6.1998 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 98/34/EY tarkoitettuna ”tietoyhteiskunnan palveluna”?
- Kuuluuko tällaisessa tilanteessa Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittama toiminta, sellaisena kuin se on kuvattu tässä päätöksessä, 6.11.2001 annetun direktiivin, sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.2011 annetulla direktiivillä, 85 c artiklan soveltamisalaan?
- Onko 6.11.2001 annetun direktiivin, sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.2011 annetulla direktiivillä, 85 c artiklaa tulkittava siten, että kansanterveyskoodeksin L. 5125-25 ja L. 5125-26 §:n tulkinnasta johtuva kieltö, joka koskee Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittamaa toimintaa, sellaisena kuin se on kuvattu tässä päätöksessä, on oikeutettu rajoitus kansanterveyden suojelemiseksi?
- Jos näin ei ole, onko 6.11.2011 annetun direktiivin, sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.2011 annetulla direktiivillä, 85 c artiklaa tulkittava siten, että siinä sallitaan Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittama toiminta, sellaisena kuin se on kuvattu tässä päätöksessä?
- Onko tässä tapauksessa Doctipharman toiminnan kieltäminen, joka seuraa Cour de cassationin kansanterveyskoodeksin L. 5125-25 ja L. 5125-26 §:ää koskevasta tulkinnasta, oikeutettua 6.11.2001 annetun direktiivin, sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.2011 annetulla direktiivillä, 85 c artiklassa tarkoitettua kansanterveyden suojelemiseksi?
- Jos näin ei ole, onko 6.11.2001 annetun direktiivin, sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.2011 annetulla direktiivillä, 85 c artiklaa tulkittava siten, että siinä sallitaan Doctipharman toiminta, joka on ”tietoyhteiskunnan palvelu”?